

Akordy

Jiří Kvita

July 26, 2018

Contents

1 Durové: Aneb Od 5 po 13

- C^5 — základní durový kvintakord s tercií a kvintou, prostě Cdur či C:
[1, 3, 5], tj. [c, e, g]
- C^7 — přidáním tercie nad pátý tón vzniká sept akort. Sedmý stupeň v názvu akordu vždy a automaticky značí septimu sniženou, tj. 7-:
[1, 3, 5, 7-], tj. [c, e, g, b]
- C^9 — přidáním další tercie, tentokrát už standardně v rámci předznamenání stupnice (zde C-dur) vznikne devítka:
[1, 3, 5, 7-, 9], tj. [c, e, g, b, d]
- C^{11} — následuje jedenáctka:
[1, 3, 5, 7-, 9, 11], tj. [c, e, g, b, d, f]
- C^{13} — a třináctka, která v sobě obsahuje všechny tóny stupnice C-dur (se sniženou septimou), a vzhledem k sedmitónovému obsahu ji nelze úplně obsáhnout na kytáře:
[1, 3, 5, 7-, 9, 11, 13], tj. [c, e, g, b, d, f, a]
Jde vlastně o akord C^7 , ke kterému ještě shora přidáme molový akord od 2. stupně, zde Dmi:-)

Pár poznámek: Výše uvedené akordy jsou tedy postupně podmnožinami:

- $C^5 \subset C^7 \subset C^9 \subset C^{11} \subset C^{13}$
- 6. a 13. stupeň jsou si ekvivalentní až na oktávu, stejně tak 4. a 11. či 2. a 9.

2 Durové akordy s add, sus, 4, 6, 11, $\frac{9\pm}{5\pm}\dots$

- Kromě akordu C^9 se vyskytuje též akord $C^{\text{add}9}$ (ekvivalentní $C^{\text{add}2}$), kde je přidán (*added*) pouze 9. resp. 2. stupeň, tj. bez malé septimy, narozdíl od standardní devítky, která malou septimu automaticky obsahuje.
 $C^{\text{add}9}$: [1, 3, 5, 9], tj. [c, e, g, d] příp. [1, 2, 3, 5], tj. [c, d, e, g] dle obratu akordu a jeho úlohy.
- Nyní zpět k septimě: chceme-li ji velkou, píšeme explicitně $C^{7\text{maj}}$ (někdy též $C^{\text{maj}7}$, C^{maj} či C^Δ):
 $C^{7\text{maj}}$: [1, 3, 5, 7], tj. [c, e, g, h]. Základní akord bossa-novy:)
- Související akord je ještě lyrictější $C^{9\text{maj}}$, kde kromě velké septimy zaznívá též devítka (maj se zde rozumí opět k septimě)
 $C^{9\text{maj}}$: [1, 3, 5, 7, 9], tj. [c, e, g, h, d]

- Značka *sus* znamená nahrazení/průtah; obvykle tercie za kvartu:
 C^{4sus} či C^{sus4} : $[1, 4, 5]$, tj. $[c, f, g]$
- Můžeme vytvořit i akord C^{add4} či C^{add11}
 C^{add4} : $[1, 3, 4, 5]$, tj. $[c, e, f, g]$ či $[1, 3, 5, 11]$, tj. $[c, e, g, f]$.
- Dodejme ještě C^6 , v kterém se často kvinta vynechává, tj. jde pak přibližně o Ami s basem C, tj. Ami/C.
 C^6 : $[1, 3, 5, 6]$, tj. $[c, e, g, a]$.
- Méně častý, leč občas nezbytný, je akord C^{5+} , občas prostě $C+$ či $C^{5\#}$:
 C^{5+} : $[1, 3, 5+]$, tj. $[c, e, g^{\#}]$, který je zároveň i akordem E^{5+} a $G^{\#5+}$ (obsahuje tři tóny symetricky vzdáleny o 4 půltóny).
Existují čtyři různé $5+$ akordy, kterým jsou všechny ostatní ekvivalentní.
- Ještě méně častý je C^{5-} , související s C^{add11+} (zachováme-li současně i původní kvintu):
 C^{5-} : $[1, 3, 5-]$, tj. $[c, e, f^{\#}]$, který nám však připraví půdu pro akordy typu (C^{11+} : $[1, 3, 5, 11+]$, tj. $[c, e, g, f^{\#}]$)
- $C_{5\pm}^7$, kde zvyšujeme či snižujeme 5. stupeň a malá septima zůstává beze změny:
 C : $[1, 3, 5\pm, 7-]$, tj. $[c, e, g^{\#}, b]$
- $C_{5\pm}^9$, kde zvyšujeme či snižujeme 9. a/nebo 5. stupeň (a ukrytá malá septima zůstává beze změny).
 C : $[1, 3, 5\pm, 7-, 9\pm]$, tj. $[c, e, g^{\#}, b, d^{\#}]$
- Uveďme ještě $C^{9\pm}$, kde opět posunujeme pouze devítku na sníženou či zvýšenou variantu.
 $C^{9\pm}$: $[1, 3, 5, 7-, 9\pm]$, tj. $[c, e, g, b, d^{\#}]$
Všimněme si, že C^{9-} obsahuje tón c i d^b ($c^{\#}$), a tónovou skladbou je tak velmi podobný akordu $C^{\#dim}$.
 C^{9-} zase obsahuje velkou i malou tercii e i $d^{\#}$ (e^b), a občas se používá v blues k rozmazání hranice mezi dur a mol.
- Následujme C_6^7
 C_6^7 : $[1, 3, 5, 7-, 13]$, tj. $[c, e, g, b, a]$, kde nenecháváme b a a zaznít vedle sebe, tj. jde technicky spíše o C_{add13}^7 .
- Závěrem ještě C_6^9
 C_6^9 : $[1, 3, 5, 7-, 9, 13]$, tj. $[c, e, g, b, d, a]$, kde opět nenecháváme b a a zaznít vedle sebe, tj. jde technicky spíše o C_{add13}^9 , který se liší od C^{13} absencí stupně 11 (tón f).

- A nakonec ještě poznámku, že značka C^5 občas může značit nepřítomnost tercie, tj. vlastně C_{no3}^5 , tedy:
 C_{no3}^5 : $[1, 3, 8]$, tj. $[c, g, c]$, tzv. power akordy.

3 Molové 6, 7, 9, $\frac{7}{5}-$

Molové akordy se v literatuře značí rozličně: Ami, Am, A-, A^{3-} , a. My se budeme držet schématu Ami (minor, tj. malá, tercie).

- Ami — v rámci předznamenání paralelní stupnice Cdur jde opět o kvintakord
 Ami: $[1, 3, 5]$, tj. $[a, c, e]$
 v rámci předznamenání Adur jde o $[1, 3-, 5]$, tj. stále $[a, c, e]$.
 V dalším budeme vždy uvažovat, že se pohybujeme v předznamenání paralelní stupnice dur (Emi–G, Ami–C, Hmi–D, Fmi–As...).
- Ami^7 obsahuje septimu, tj.
 Ami^7 : $[1, 3, 5, 7]$, tj. $[a, c, e, g]$ (srovnej podobnost s C^6).
- Ami^6 obsahuje zvětšenou sextu, tj.
 Ami^6 : $[1, 3, 5, 6+]$, tj. $[a, c, e, f^\#]$
- Ami^9 obsahuje kromě septimy i devítku:
 Ami^9 : $[1, 3, 5, 7, 9]$, tj. $[a, c, e, g, h]$
- $Ami_{\frac{7}{5}-}^7$ (občas značen jako A^ϕ) obsahuje kromě septimy sniženou kvintu:
 $Ami_{\frac{7}{5}-}^7$: $[1, 3, 5-, 7]$, tj. $[a, c, e^b, g]$
- Poznámka: všimněte si, že kdybychom při tvorbě molových akordů vycházeli z předznamenání stupnice Adur, máme konzistentně s durovými akordy septimu vždy malou (g) a sextu i devítku velkou ($f^\#, h$); molovost akordu spočívá ve vždy malé tercii (c).
- Definujme též Ami^{7maj} jako
 Ami^{7maj} : $[1, 3, 5, 7+]$, tj. $[a, c, e, g^\#]$ (srovnej podobnost s C^{5+}).
- Přidejme Ami^{add11}
 Ami^{add11} : $[1, 3, 5, 11]$, tj. $[a, c, e, d]$
- nebo Ami^{add2} , případně Ami^{add9}
 Ami^{add9} : $[1, 3, 5, 9]$, tj. $[a, c, e, h]$
- a ještě třeba Ami^{add13}
 Ami^{add13} : $[1, 3, 5, 13]$, tj. $[a, c, e, f]$

- či ještě exotičtější $\text{Hmi}_{\text{add}11}^{\text{add}13}$
 $\text{Hmi}_{\text{add}11}^{\text{add}13}$: $[1, 3, 5, 11, 13]$, tj. $[h, d, f^\#, e, g]$
- a nakonec snad $\text{Emi}_{7\text{maj}}^{\text{add}9}$
 $\text{Emi}_{7\text{maj}}^{\text{add}9}$: $[1, 3, 5, 7+, 9]$, tj. $[e, g, h, f^\#, d^\#]$

4 Dim akordy

Pomněme ještě dim (diminished, zmenšené) akordy, např.

Cdim — $[1, 3^b, 5^b, 7^{bb}]$, tj. $[c, e^b, g^b, a]$, který obdržíme ze sept-akordu dodatečným snížením tercie a kvinty, a malé septimy na zmenšenou.

Dim akord (občas značen jako C°) však také můžeme chápat jako sept akord, u kterého zvýšíme první tón: $\text{C}^7 [c, e, g, b] \Rightarrow \text{C}^\# \text{dim} [c^\#, e, g, b]$.

Zejména druhá poučka usnadňuje hledání hmatu pro dim akord na kytare či klavíru.

Dim akord obsahuje 4 tóny vzdálené o 3 půltóny, a je tedy opět periodický a jeho název lze vytvořit od kteréhokoli tónu v akordu, tj. $\text{C}^\# \text{dim}$ je současně i Edim, Gdim, $\text{B}^b \text{dim}$. Srovnej periodicitu u $\text{Dur}5+$ akordů. Dim akord není ani durový, ani molový, spíše takový bezrozměrný.

Dim stupnici $c^\#, e, g, b, c^\# \dots$ lze hrát do nekonečna, či do vyčerpání pražců.

Existují tak tedy jen tři základní (o půltón po sobě jdoucí) dim akordy, např.

Ddim, $\text{D}^\# \text{dim}$, Edim; s kterými jsou všechny ostatní ekvivalentní. Výběr názvu dim akordu pak většinou závisí na tom, jaký basový tón je v daném okamžiku potřeba.

5 Některé ekvivalence

$$\begin{array}{lll}
 D^6 & \sim & G^{7\text{maj}}/D \\
 C^6 & \sim & A_{\text{mi}}/C \\
 A_{5+}^7/C\# & \sim & B^b\text{mi}^6/D^b \\
 A_{\text{mi}}^6 & \sim & D^9/A \sim F^{\#}\text{mi}_{5-}^7 \\
 E^{9-}/G^{\#} & \sim & G^{13}/9-
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 D\dim \equiv F\dim \equiv G^{\#}\dim \equiv H\dim. \\
 D^{\#}\dim \equiv F^{\#}\dim \equiv A\dim \equiv C\dim. \\
 E\dim \equiv G\dim \equiv B^b\dim \equiv C^{\#}\dim.
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 C+ \equiv E+ \equiv G^{\#}+ \\
 C^{\#}+ \equiv F+ \equiv A+ \\
 D+ \equiv F^{\#}+ \equiv B^b+ \\
 D^{\#}+ \equiv G+ \equiv H+
 \end{array}$$